

# TÜSİAD Eleştirileri Ve İktidarın Tepkileri Ne Kadar Haklı?

Yazar: Mehmet Gün / 📅 17 Şubat 2025, Pazartesi / 📁 Oda: Ekonomi, Siyaset



TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Ömer Aras 'ın konuşması üzerine soruşturma iktidar tepkileri sonrasında açıldı.

Bir bilirkişiyi, ismini de vererek, İstanbul Büyükşehir Belediyesi aleyhine yanlı rapor düzenlemekle eleştiren İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında dakikalar içinde “yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs” ve “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” suçlarından re’sen soruşturma başlatan İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, bu kez bir gün gecikme ile Türk Sanayicileri ve İşinsanları Derneği’nin (TÜSİAD) 13 Şubat 2025’teki genel kurulunda yaptığı konuşma nedeniyle Yüksek İstişare Konseyi (YİK) Başkanı Ömer Aras hakkında da soruşturma başlattığını duyurdu. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Endonezya seyahati sırasında gerçekleşen TÜSİAD’ın genel kurulunun ana teması ve odağı hukukun üstünlüğü ve bunun ekonomiye etkisiydi. Kartalkaya’da, Erzincan’da, 6 Şubat depreminde ve Soma’daki ölümlerin, özel sektörde ve kamudaki sorumlularına değinerek başladığı konuşmasında Ömer Aras, politikacı ve işinsanları ile gazetecilerin sorgulanma şekli ile istisnai olması gerekirken kural haline gelen tutuklamaların ve “Mustafa Kemal’in askerleriyiz” diyen teğmenlerin ordudan ihraç edilmesinin toplumda endişe yarattığına ve güven ortamını sarstığına dair tespitini paylaştı.

# Öneriler doğru, eleştiri hakkı var

Bu sorunu çözmek için biri “eğitim ve liyakat” diğeri de “hukukun üstünlüğü ve bağımsız yargı” olan iki ana konuda yapısal reform gerektiğine dikkat çeken Aras, bu iki reformun yaratacağı güven ortamının, ekonomik kalkınmayı besleyeceğini, iyi eğitilmiş ve liyakatli insanlarla ülkemizin kritik süreçlerini iyi yönetebileceğimizi belirtti.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ve daha sert beyanlarda bulunan diğer siyasetçiler de “sivil toplum kuruluşlarının görüş açıklamasının bir hak” olduğunu ittifakla kabul ettiler.

Beyanlarında “eleştiri” kelimesi yerine “görüş açıklama” teriminin kullanılması, olumsuz dil ve yaklaşım yerine yapıcı olmasının beklenmesi ise, iktidarın eleştirilere hoşgörü ile bakma sınırını belirlemekte, “iktidarın tasvip edeceği bir dil ve üslup” ile “görüş açıklanması beklendiğini” göstermekte.

## Saat saat gelişmeler

Ekrem İmamoğlu hakkında dakikalar içinde soruşturma açan İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Ömer Aras hakkında hemen değil, iktidar kanadından siyasetçilerin sert cevaplarından bir gün sonra soruşturma açtığını duyurdu.

- Bir televizyon kanalı ve TÜSİAD’ın sosyal medya hesabından canlı yayınlanan Aras’ın konuşması, tahminen saat 10:30’da sona erdi.
- Saat 15:32’de Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, X’te “Hukuk düzenine her türlü müdahale girişimine hukuk çerçevesinde en güçlü şekilde karşılık vereceklerinden hiç kimsenin şüphesi olmasın” dedi.
- AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik saat 16:07’de X’te “Kendisini siyasetin üzerinde gören hiçbir girişime izin vermeyiz. [...] eskisinden daha kararlıyız” açıklamasında bulundu.

## Soruşturma iktidar tepkileri ardından

- Cumhurbaşkanı yardımcısı Cevdet Yılmaz 22:48’de X’deki mesajında “Sivil toplum örgütlerinin siyasi bir parti üslubu ile açıklama yapması en azından yersiz, nezaketten yoksun, yapıcı olmaktan uzak bir tutumdur. Bugün TÜSİAD toplantısında bu olumsuz dil ve yaklaşım sergilenmiştir. [...] bu dili ve üslubu tasvip etmek mümkün değildir. [...] Seçilmiş hükümetler ve bağımsız yargı üzerinde vesayet dönemi kapanmıştır. Buna heveslenmek yerine arzu eden herkesin [...] şeffaf bir şekilde siyaset yapması en doğrusudur” diyerek bir üslup eleştirisi yaptı.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Prof. Dr. Vedat Işıkhan ise gece yarısını biraz geçte, 14 Şubat 2025 günü saat 00:55’te, X platformunda “[...] milli iradeye ve meşru temsilcilerine parmak sallamak kimsenin haddine değildir. [...] hadsizliktir” beyanlarını içeren bir mesaj yayınladı. Bunları takiben Anka Haber Ajansı’nın 14 Şubat 2025 günü saat 14:49’daki haberinde, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın Ömer Aras hakkında “konuşmasında bir kısım soruşturma ve kovuşturmalara ilgili yargıyı telkin ve yönlendirme ile gerçeğe aykırı, kamu barışını bozmaya elverişli nitelikli sözleri nedeniyle yargıyı etkilemeyle teşebbüs ve gerçeğe aykırı bilgiyi alenen yayma suçlarından re’sen (kendiliğinden) soruşturma başlattığı duyuruldu.

# “Yargı görevi yapanı etkilemeye teşebbüs” suçu nedir?

Türk Ceza Kanunu'nun 277(1)'inci maddesi:

i. Görülmekte olan bir davada [...] ii. Gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla

iii. Davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için,

iv. Yargı görevini yapanı, [...] hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüse etmek fiilini “iki yıldan dört yıla kadar hapis” cezası gerektiren bir suç olarak tanımlamıştır.

Kanunun 288(1)'inci maddesi ise yargı görevi yapanı hukuka aykırı olarak etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunmak fiilini “50 günden az olmamak üzere adli para cezası” gerektiren bir suç olarak tanımlamıştır.

## Konuşmada suç var mıdır?

Yukarıda unsurlarına ve şartlarına göre bölünmüş bu suçların oluşabilmesi için her iki madde gereğince “görülmekte olan bir dava” olması, “hukuka aykırı bir karar verilmesi amacı ile yargı görevini yapanı “hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs etmek” ya da “bu amaçla alenen yazılı ve sözlü beyanda bulunmak” şarttır. Bu unsurların hepsine olumlu cevap verilmesi halinde bir suç olduğundan bahsedilebilir.

Ömer Aras'ın konuşmasında hukuka aykırı bir karar verilmesi istenmediği gibi, toplumda ortaya çıkan endişe ve güven sarsılması ortaya konuldu. Bunu gidermek için iki konuda reform yapılması gerektiğinin altı çizildi.

## Eleştiride keskin dil suç değildir

Herkes devletin yasama, yürütme ve yargı kurumlarının, organlarının mensupları ile onların karar ve işlemlerini eleştirebilir. İktidar temsilcilerinin de ittifakla kabul ettiği üzere eleştiri bir hakktır.

Yargıya yönelik eleştirilerin suhuletle yapılması arzu edilirse de şart değildir. Suhulet sonuç almakta daha etkili olsa da eleştirinin keskin dille yapılması nezaketsizlik, kabahat ya da suç değildir ve suç şüphesi ve soruşturma ile değil hoşgörü ile karşılanmalıdır.

Eleştirenler, kullandıkları dil ve üslubu seçmekte özgürdür.

Eleştirinin dilini ve üslubunu tasvip etmek gerekmediği gibi “yersiz, nezaketten yoksun” diye nitelemek de doğru değildir.

Niteliği itibarıyla eleştirinin dil ve üslubunun muhataplarını rahatsız edici, sarsıcı ve olumsuz olması gerekir.

## Eleştiri yanıışları ortaya koymaktır

Eleştiride sadece yanıışları ortaya koymak da yeterlidir.

Eleştiri hakkını kullanmak için partizanca algılanmayacak bir dil ve üslup seçmek zorunlu olmadığı gibi belli bir şekilde örgütlenmek veya siyasi parti kurmak gibi şartlar yoktur. Hangi dil ve üslupta olursa olsun eleştirenleri siyasi parti kurmaya davet etme yaklaşımı terk edilmelidir.

Öte yandan eleştiri hakkını “görüş belirtme” ile sınırlandırmak da doğru değildir. “Görüş belirtmek”

eleştirmekten daha dar bir terimdir. Eleştiri, görüş belirtmekten daha etkilidir, doğruları ve yanlışları ortaya koyar. Eleştiri, istişarede görüş bildirmekten öteye geçer ve yanlışların düzeltilmesi gibi bir talep de içerir.

## Muhatapları suhuletle yükümlüdür

Eleştirilmeyen hiçbir kurum gibi yargı da eleştirilmedikçe gelişemez, tersine geriler. Yargı ancak eleştirilirse geliştirilebilir.

Eleştirilen kurumlar incinemez, kişiler incinebilir.

Yargı, kamuoyunun kolayca tespit edeceği şekilde tarafsız davranmalıdır. Bunun için yargı ayağında şöyle tedbirler alınabilir:

- Kararlara konu olaylar, bütün yönleri ile mutlaka etraflıca aydınlatılmalıdır.
- Kararlar maddi gerçeklere dayanmalı, iyi tartışılmış, varılan kanaati ve verilen hükmü haklı gösteren doyurucu gerekçeli olmalı; yapılan açıklamaların, verilen kararların doğru ve haklı olduğu kararın kendi içeriğinden kolayca anlaşılabilir.
- Cumhuriyet savcılarının davet yazısına derhal icabet edecek kimselerin polis zoru ile getirilmesi, polisin ifade almak için insanları şafak vakti evlerinden otellerinden alması, önce polise sonra savcıya ifade verilmesi uygulamasına son verilmelidir.
- Bir suç işlendiğinde yargı elbette derhal harekete geçmelidir. Ancak bir konuşmadaki sözler gibi o anda tamamlanmış eylemlerde söylenenler sükûnet içinde dikkatle değerlendirilmeli harekete geçmek için suç işlendiğinden kesine yakın emin olunmalıdır.
- Suhulet ve akıselim gerektiren bu durumlarda acele ile hareket edilirse sağlıklı soruşturma açılmayacağı gibi bunun doğru ve haklı olduğuna kamuoyunu ikna edecek açıklama da yapılması zordur. Bizatihi bu durumun kendisi halkın fikir ve ifade özgürlüğünü kısıtlar.

## Endişe ve güven sarsıcı durum

Sivil toplum kuruluşlarının eleştirilerinin, ne kadar keskin olsa da yargı görevi yapanları etkilemesi mümkün değildir. Zira sivil toplumun ve temsilcilerinin hâkimler ve savcılar üzerinde bir etkisi ya da nüfuzu yoktur.

Tersine iktidarın, hâkimler ve savcılarının özlük haklarında, terfi ve tayinlerinde söz sahibi olan Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nda (HSK), Adalet Bakanı'nın doğal başkan olması ile HSK üyelerinin çoğunu belirleyen cumhurbaşkanının anayasa ve yasalardan kaynaklanan etki ve nüfuzu, ulusal ve uluslararası alanda eleştirilmektedir. Nitekim ülkemizin resmî üyesi olduğu Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu bu şikâyetlerle ilgili olarak Adalet Bakanı'nın HSK'de yer almamasını da içeren tavsiyeler yayınlamıştır.

## TÜSİAD'ın eksikliği

Aras'ın konuşması, yurtdışına yerleşen gençlerin sayısına ilişkin istatistikler dışında herhangi bir bilgi vermiyordu.

Kamuoyunda bilinen olaylarda yargı makamlarının işlem ve kararları sonrası ortaya çıkan toplumsal endişe ve güven sarsılmasına ve istisna olması gereken tutuklamaların kural haline geldiğine ilişkin kanaatlerini içeriyordu.

Hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı konusunda yapısal reform istemesine rağmen Ömer Aras'ın durum tespiti ve şikâyet etmekten ibaret konuşması, bir çözüm önerisi veya hedefi içermediği için eleştiriye açıktır.

TÜSİAD'ın ve bu konuda görüş belirtenlerin, kamuoyuna beyanlarında "hukukun üstünlüğü" "yargı bağımsızlığı" gibi genel geçer sözleri ete kemiğe büründürmeleri ve net olarak ifade etmeleri uygun olur.

## Net ifade edilmesi gerekenler

TÜSİAD şu eleştiri ve önerileri net olarak ifade etmeliydi:

1. Adalet Bakanı, HSK'de yer almasın
  2. HSK tam bağımsız olsun, üyeleri toplumun tüm kesimlerini temsil eden paydaşlarca belirlensin, içinde siyasetin ve hukuk meslek mensuplarının temsilcileri de bulunsun, ancak hiçbir kesimin temsilcileri çoğunluk olmasın.
  3. Yargı hizmet süreçleri ve birimleri, toplumun ihtiyacına cevap veren, evrensel ilkelere ve insan haklarına uyarlı olarak kaliteli yargı hizmeti verecek, yalın, çevik, etkin ve verimli çalışan tam bağımsız yapılar olarak yeniden tanzim edilsin.
  4. Kartalkaya'da otel yangınında, Pamukova ve Çorlu tren kazalarında, Soma ve Ermenek maden facialarında kusuru ve ihmali olan memur ve kamu görevlilerinin her türlü suçlarında idari amirlerin yargıya soruşturma izni vermesi şartları tamamen kaldırılmalı, gerekiyorsa kamu görevlisi suçlarına bakan uzman mahkemeler ve savcılıklar kurulsun.
- Ülkemizin her türlü meselesini özgürce ve derinlemesine, hiçbir menfaat veya soruşturma endişesi taşımadan tartışabilmemiz ve suhulet ve akliselim gerektiren bu gibi durumlarda acele edildiğinde sağlıklı soruşturma açılmayacağını anlayabilmemiz gerekiyor.



Haberler arşivinde arama yapın... |

Siyaset

Ekonomi

Hafıza Kartı

Hayat

Arşiv

English

Hakkımızda

Künye